

Raision kaupungin konserniohje

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa xx.xx.2018

Sisällys

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	3
2. Soveltamisala	3
3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	4
4. Konserniohjeen sitovuus.....	4
5. Kaupungin toimielinten toimivallanjako	5
6. Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus.....	6
7. Raportointi, tarkastus ja valvonta	6
8. Rahoitus ja riskienhallinta	7
9. Tytäryhteisöjen neuvotteluvelvoitteet.....	8
10. Hankinnat	8
11. Hyvä hallintotapa ja henkilöstöpolitiikka	9
12. Tiedottaminen.....	9

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaiset huomio ottaen.

2. Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kaupunkikonserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat yhteisöt:

1. Rasion Vesi Oy (100%)
2. Rasion Vuokra-asunnot Oy (100%)
3. KOY Kerttulan jäähalli (50%)
4. As Oy Kuulaharjat (100%)
5. Eero Rantasen säätiö (60% päätösvallasta)

Kaupungin osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyrittystä ja osakkuusyrittystä.

Kaupungin osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

Säätiöt

Rasion Palvelutalossäätiö (23,5 % päätösvallasta)
 Sosiaalipalvelusäätiö Raina (50 % päätösvallasta)
 Lounais-Suomen saattohoitosäätiö (2 % päätösvallasta)

Osakkuusyhtiöt

As. Oy Rasion Keonkatu 3 (36,97%)
 Kerttulan Tenniskeskus Oy (18,5 %)
 Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (13,78%)
 Turun Seudun Vesi Oy (11,94%)
 Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy (10%)
 Turun Seudun Kehittämiskeskus (7,82%)
 Turun Seudun Puhdistamo Oy (7,0%)
 Turun Seudun Energiatuotanto Oy (5,0%)
 Turun Seudun Kaukolämpö Oy (4,25%)
 Varsinais-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus Vasso Oy Ab (3,66%)
 Keon Autopaikat Oy (3,25%)
 Kaupungin Taitoa Oy (1,88%)
 Turku Science Park Oy (1,64%)
 Kuntien Tiera Oy (0,91%)

Muut yhteisöt

Raision-Naantalin Fountain House ry (12,5 % päätösvallasta)

Seudulliset viranomaislautakunnat ja alueelliset toiminnat

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta (1/15)
 Turun seudun joukkoliikennelautakunta (1/12)
 Varsinais-Suomen pelastuslaitos (1/15)

Kuntayhtymät

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky
 Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin ky
 Varsinais-Suomen liitto
 Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymä
 Ky Raision-Naantalin Vesilaitos
 Raision seudun koulutuskuntayhtymä

3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy kaupunginvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa tai vastaavissa toimielimissä.

4. Konserniohjeen sitovuus

Kaupunkikonsernissa hyväksytyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on syytä ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kaupungin konsernijohtolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kaupunkiyhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5. Kaupungin toimielinten toimivallanjako

Konsernijohto

Kuntalaki 48 §:

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohdon tehtävistä ja toimivallan jaosta.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Raision kaupungin hallintosäännön määräykset

Valtuusto

Valtuusto päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista ja hyväksyy Raision kaupungin konserniohjeen.

Kaupunginhallitus

1. nimeää edustajat yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin. Kaupunginhallituksella on oikeus siirtää toimivaltansa tämän kohdan osalta muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
2. antaa kaupungin ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa, jollei tästä hallintosäännöstä muuta johdu,
3. vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä ja kaupungin edunvalvonnasta muissa jäsenyhteisöissä, joista kaupunki omistaa osuuden,
4. antaa valtuustolle selvityksen tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto

1. vastaa tytäryhteisöjen ja muiden jäsenyhteisöjen toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoi havainnoistaan tarvittaessa kaupunginhallitukselle,
2. määrää kaupungin edustajille tytär- ja muissa jäsenyhteisöissä virkamiesyhteyshenkilön.

Lautakunta

Lautakunta seuraa omalla toimialallaan merkittävien tytär- ja muiden jäsenyhteisöjen taloutta ja toimintaa ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle, konsernijaostolle tai kaupunginjohtajalle.

Kaupunginjohtaja

1. johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa,
2. seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle tai konsernijaostolle,

3. voi antaa kaupungin ennakkokannan konserniohjeen edellyttämissä asioissa, mikäli kaupunginhallitus ei ole ennakkokantaa antanut.

6. Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä.

Kaupunginhallitus ohjaa tytäryhteisöjen investointeja konserniohjeilla kaupunginvaltuuston hyväksymien investointi- ja rahoituspäätösten mukaisesti. Raision Vesi Oy:n osalta investointien periaatteet on päätetty kaupunginhallituksessa 31.10.2016 § 316.

7. Raportointi, tarkastus ja valvonta

Toiminnan ja talouden suunnittelu

Tytäryhteisön on toimitettava pyydettäessä konsernijohdolle tarvittavia toiminnan ja talouden suunnitteluun liittyviä tietoja ja antaa suunnittelua koskevia ohjeita.

Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista.

Konsernitili

Tytäryhteisön tulee ottaa käyttöön kaupungin konsernitili, elleivät painavat syyt sitä estä.

Konserniyhteisöjen tilikausi

Konserniyhteisöillä tulee olla kalenterivuotta vastaava tilikausi.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätöksestä säädetään kuntalain 114 §:ssä:

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Tytäryhteisöjen on toimitettava tilinpäätöstiedot liitetietoineen kaupungille konsernijohton määräämällä tavalla ja ajassa.

Kuntalaki 115 §:

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tytäryhteisön tiedonantovelvollisuus

Kunnan tytäryhteisön hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot (kuntalaki 116 §).

Tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen esityslistat ja pöytäkirjat on toimitettava konsernijohtoon määräämälle taholle kaupungin hallinnossa.

Yhtiökokouskutsut tulee toimittaa yhtiökokousedustajan lisäksi konsernijohtoon määräämälle taholle kaupungin hallinnossa.

Konsernitavoitteiden arviointi ja tarkastuksen yhteensovittaminen

Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta (kuntalaki 121 §).

Tilintarkastus

Tilintarkastajan tehtävät konsernitarkastuksessa on määrätty kuntalain 123 §:ssä.

Tytäryhteisöllä tulee olla yksi HTM-, KHT- tai JHTT -yhteisö. Tilintarkastajan valinnassa etusija tulee antaa kunnan JHTT -yhteisölle (kuntalaki 122 §).

8. Rahoitus ja riskienhallinta

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta.

Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten raportti vähintään puolivuositain tai siten kuin kaupunginvaltuusto on talousarviossa päättänyt sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle.

Tytäryhteisön tulee esittää toimintasuunnitelmassa, tulostavoitteissa ja rahoitussuunnitelmassa toimintansa rahoitus.

Yhteisön tulee turvata omaisuutensa ja toimintansa vakuutuksin ja riskienhallintamenetelmin.

Yhteisö ei saa mennä takaukseen tai muuhun vastaavaan, riskin sisältävään järjestelyyn ilman kaupunginhallituksen lupaa.

9. Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet

Yhteisön hallituksen / hallituksen puheenjohtajan on hankittava kaupungin ennakkokäsitys (konserniohje) seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen muuttaminen
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin
- ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
- toimitusjohtajan valinta
- muut olennaiset yhtiön henkilöstöpolitiikkaa tai operatiivista toimintaa koskevat ratkaisut
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

10. Hankinnat

Tytäryhteisöjen on noudatettava hankintalainsäädäntöä, mm. hankintojen kilpailuttamisvelvollisuutta.

Tytäryhteisöjen on noudatettava soveltuvin osin kaupungin hankintaohjetta. Konsernijohto voi antaa ohjeita hankintayhteistyöstä. Konserniyhteisöjen tulee selvittää hankintayhteistyön edellytykset ennen merkittävien hankintojen toteuttamista.

11. Hyvä hallintotapa ja henkilöstöpolitiikka

Konserniyhteisöjen tulee noudattaa toiminnassa hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteita, joihin kuuluvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kaupunkikonsernin kokonaisuutena turvaten.

Konsernin tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan soveltuvin osin kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita.

Henkilöstön rekrytoinnissa tulee yhteisöjen ottaa huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Tytäryhteisöt liittyvät jäseneksi kaupunkityönantajan perustamaan työnantajayhteisöön, ellei toiminnan laatu ja tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa.

12. Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kaupungin on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallista tehtävää. Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kaupungin keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kaupungin puolella kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa.

Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Jos tytäryhteisö ei tiedota toiminnastaan tarvittavalla tavalla, tulee kaupungin konsernijohtoon puuttua asiaan vähintään muistuttamalla tiedotusvelvollisuudesta.